

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Plan współpracy rozwojowej w 2016 r.

realizowany za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową, ze środków MSZ, z funduszy partnerskich (tzw. *Counterpart Funds*) oraz ze środków innych resortów działających w obszarze współpracy rozwojowej

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Warszawa, maj 2016

Spis treści

Wstęp	3
Część I	4
1. Współpraca rozwojowa realizowana ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz ze środków MSZ.....	4
1.1. Priorytety tematyczne polskiej współpracy rozwojowej.....	4
1.2. Inicjatywy flagowe.....	6
1.3. Współpraca rozwojowa w poszczególnych krajach priorytetowych.....	7
1.4. Wspieranie procesu wyborczego	16
1.5. Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej	16
2. Pomoc humanitarna	17
3. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych	18
4. Edukacja globalna.....	19
5. Wolontariat	19
6. Spójność polityki na rzecz rozwoju.....	20
7. Współpraca z sektorem prywatnym.....	20
8. Działania informacyjne	20
9. Ewaluacja.....	21
10. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej.....	21
11. Podział środków w ramach rezerwy celowej budżetu państwa „Implementacja polskiego programu na rzecz rozwoju oraz wsparcie międzynarodowej współpracy na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego”	24
Część II	25
Zadania z zakresu współpracy rozwojowej przewidziane do realizacji w 2016 roku przez organy administracji rządowej, finansowane ze środków, których są dysponentami oraz z funduszy partnerskich (tzw. <i>Counterpart Funds</i>).....	25
Część III	33
Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej	33
Składka do budżetu ogólnego UE.....	33
Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR).....	33
ZAŁĄCZNIK I - Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy skierowanych do osób przesiedlonych wewnątrz w obwodach charkowskim, zaporoskim oraz dnipro-pietrowskim na Ukrainie i propozycje ich mierzenia.....	35
ZAŁĄCZNIK II - Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Tanzanii, Kenii, Etiopii i Senegalii oraz propozycje ich mierzenia.....	36
ZAŁĄCZNIK III Podział środków w ramach rezerwy celowej.....	38
ZAŁĄCZNIK IV System Małych Grantów – Podział środków	44
ZAŁĄCZNIK V Podział dodatkowych środków.....	45

Wstęp

Plan współpracy rozwojowej w 2016 r. inauguruje wdrażanie Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2016 – 2020 (WPWR 2016-2020), przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 6 października 2015 r.

Plan został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej. Określa on kierunki, cele i formy działań w obszarze współpracy rozwojowej oraz wielkość środków finansowych, kierowanych do krajów partnerskich za pośrednictwem instrumentów współpracy bilateralnej i wielostronnej.

Rok 2016 jest rokiem szczególnym ponieważ rozpoczyna implementację nowej globalnej agendy rozwojowej. Podejmowane działania będą służyły realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Priorytetowy zasięg geograficzny działań polskiej współpracy rozwojowej w 2016 r. obejmie cztery kraje Partnerstwa Wschodniego, cztery państwa afrykańskie oraz dwa kraje Azji i Bliskiego Wschodu, zgodnie z kierunkami określonymi w WPWR 2016-2020. Zaplanowane na 2016 r. działania, wychodzą naprzeciw potrzebom rozwojowym krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej i uwzględniają szczególną sytuację tych państw.

Obok priorytetów geograficznych, Plan współpracy rozwojowej w 2016 r. precyzuje również priorytety tematyczne, wynikające z WPWR 2016-2020. W 2016 r. działania polskiej współpracy dwustronnej prowadzone będą przede wszystkim na rzecz dobrego rządzenia, demokracji i praw człowieka, rozwoju kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz ochrony środowiska.

Plan zawiera również informacje na temat wielostronnego wymiaru współpracy rozwojowej Polski, w tym przede wszystkim współpracy rozwojowej w ramach UE oraz udziału Polski w międzynarodowych agendach pomocowych.

Dokument został podzielony na trzy części. Pierwsza określa przeznaczenie środków rezerwy celowej będącej w dyspozycji MSZ oraz środków budżetowych Ministerstwa. Druga zawiera informacje na temat zadań z zakresu współpracy rozwojowej, realizowanych z funduszy, których dysponentami są organy administracji rządowej. W części trzeciej znajdują się informacje na temat środków polskiej współpracy rozwojowej, przekazywanych w ramach zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej. Szczegółowe alokacje finansowe przedstawione zostały w załącznikach do niniejszego dokumentu.

Część I

1. Współpraca rozwojowa realizowana ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz ze środków MSZ

1.1. Priorytety tematyczne polskiej współpracy rozwojowej

W 2016 r. współpraca rozwojowa koncentrować się będzie na realizacji następujących celów w ramach sześciu priorytetów tematycznych określonych w Wieloletnim programie współpracy rozwojowej na latach 2016-2020:

1) dobre rządzenie:

- rozwój regionalny, w tym wzmocnienie samorządu, decentralizacja;
- sektor bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności;
- wzmocnienie kompetencji i zdolności administracji publicznej;
- wzmocnienie rządów prawa i zwalczanie korupcji;
- zbliżenie prawa i instytucji do standardów UE i innych standardów międzynarodowych;
- dostęp do rzetelnej i obiektywnej informacji;
- niezależność mediów.

2) demokracja i prawa człowieka:

- demokratyczny proces wyborczy;
- prawa człowieka i swobody obywatelskie;
- wzmocnienie organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
- dialog obywatelski.

3) kapitał ludzki:

- poprawa jakości opieki zdrowotnej;
- edukacja włączająca i powszechny dostęp do edukacji na wysokim poziomie;
- edukacja obywatelska;
- integracja społeczna osób z grup zagrożonych wykluczeniem.

4) przedsiębiorczość i sektor prywatny:

- konkurencyjność i innowacyjność mikro i małych przedsiębiorstw;
- ekonomia społeczna;
- przedsiębiorczość, szczególnie kobiet i młodzieży;
- kształcenie i szkolenie zawodowe.

5) zrównoważone rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich:

- bezpieczeństwo żywnościowe;
- wydajność i konkurencyjność produkcji rolnej;
- dostęp do rynków zbytu;
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w rolnictwie;
- modernizacja infrastruktury lokalnej.

6) ochrona środowiska:

- odnawialne źródła energii;
- efektywność energetyczna;
- zarządzanie gospodarką wodną;
- gospodarka odpadami;
- zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności ludzkiej;
- promocja zrównoważonego rozwoju;
- przeciwdziałanie zmianom klimatu i ich skutkom;
- ochrona zasobów naturalnych.

Zadania wpisujące się w priorytet tematyczny „demokracja i prawa człowieka” oraz „dobre rządzenie” będą zlecane m.in. Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

1.2. Inicjatywy flagowe

I. Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego

MSZ we współpracy z Krajową Szkołą Administracji Publicznej będzie kontynuować szkolenia skierowane do urzędników administracji publicznej wszystkich państw PW w ramach Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego (AAPPW).

Program specjalistycznych szkoleń AAPPW obejmuje wykłady i warsztaty prowadzone przez doświadczonych ekspertów i praktyków z Polski i innych krajów UE. Tematyka szkoleń dotyczy m.in. integracji europejskiej, w tym wdrażanie umów stowarzyszeniowych, członkostwa w organizacjach międzynarodowych, służby cywilnej, reformy samorządowej i inne w odpowiedzi na zgłoszone zapotrzebowanie przez kraje partnerskie.

II. Centrum Informacyjne dla Władz Lokalnych w Mołdawii

Misją działającego od 2012 r. Centrum jest wsparcie mołdawskich władz lokalnych, organizacji pozarządowych i grup inicjatywnych w działalności na rzecz wzmocnienia demokracji lokalnej, w tym zwłaszcza absorpcji środków pomocowych oraz budowania partnerstw z instytucjami z Polski i innych krajów UE. Prowadzenie Centrum zostało powierzone Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

III. Programy stypendialne realizowane za pośrednictwem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Polityka stypendialna jest ważnym instrumentem wspierania rozwoju krajów partnerskich. Stypendia służą zarówno wzmocnieniu kadr danego kraju, jak i nawiązaniu kontaktów, które w przyszłości przyniosą wymierne i obopólne korzyści. Stypendyści, wzbogaceni o nową wiedzę i doświadczenia posiadają potencjał do inicjowania i wspierania długofalowych zmian w swoich krajach. Najzdolniejsi z nich mają możliwość pobytu i kształcenia się na najlepszych polskich uczelniach w ramach trzech programów stypendialnych współfinansowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Programy stypendialne są realizowane w formie projektów, w tym jako projekty modułowe.

1. Program stypendialny im. Stefana Banacha

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów PW poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Program daje możliwość podjęcia studiów II stopnia w obszarze nauk, takich jak: nauki ścisłe, przyrodnicze, techniczne, rolnicze, leśne i weterynaryjne oraz społeczne, a także studiów III stopnia w dziedzinach nauk, takich jak: nauki humanistyczne, teologiczne, społeczne, ekonomiczne, prawne, matematyczne, fizyczne, chemiczne, biologiczne, techniczne, rolnicze, leśne, weterynaryjne oraz nauki o Ziemi.

2. Program stypendialny im. Ignacego Łukasiewicza

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów rozwijających się (z wyłączeniem krajów Partnerstwa Wschodniego) poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Program daje możliwość podjęcia studiów II stopnia w obszarze nauk, takich jak: ścisłe, przyrodnicze, techniczne, nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne oraz III stopnia w dziedzinach nauk, takich jak: nauki matematyczne, fizyczne, chemiczne, biologiczne, nauki o Ziemi, techniczne, rolnicze, leśne i weterynaryjne studentom z krajów rozwijającym się. Stypendyści będą rekrutowani w pierwszej kolejności z następujących krajów: Angola, Etiopia, Indonezja, Kenia, Kolumbia, Meksyk, Mjanma, Mongolia, Mozambik, Nigeria, Palestyna, RPA, Senegal, Tanzania, Wietnam.

3. Program stypendialny dla studentów *Specjalistycznych Studiów Wschodnich Uniwersytetu Warszawskiego*.

Celem programu jest wspomaganie rozwoju młodych osób głównie z krajów Europy Wschodniej i Azji Środkowej, co ma służyć wykształceniu specjalistów ds. wschodnich oraz przygotowaniu kadr akademickich i administracji państwowej, którzy będą przyczyniać się do rozwoju społeczno-gospodarczego tych państw. Program umożliwia studentom podjęcie studiów II stopnia w ramach Specjalistycznych Studiów Wschodnich UW.

1.3. Współpraca rozwojowa w poszczególnych krajach priorytetowych

Ze środków finansowych MSZ oraz z rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową, dofinansowane zostaną projekty realizowane przez MSZ i partnerów MSZ, które w największym stopniu umożliwią osiągnięcie celów wyznaczonych w priorytetach tematycznych.

W dziesięciu priorytetowych krajach polskiej współpracy rozwojowej działania realizowane w 2016 r. przez organy administracji publicznej, podmioty wyłonione w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, za pośrednictwem placówek zagranicznych RP w ramach Systemu Małych Grantów (SMG), a także z pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej, będą wpisywały się w rezultaty ustalone dla poszczególnych krajów.

Na dwustronną współpracę rozwojową z państwami innymi niż priorytetowe, zostanie przeznaczonych nie więcej niż 10% środków z rezerwy celowej budżetu państwa na współpracę rozwojową.

W ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016” będą dofinansowane m.in. projekty modułowe tj. projekty składające się z dwóch lub trzech odrębnych i realizowanych sekwencyjnie modułów w latach 2016-2017 lub w latach 2016-2018. Nie dotyczy to projektów na rzecz Mjanmy i Senegalu.

Działania podejmowane przez organy administracji rządowej ze środków, których dysponentem jest MSZ, będą mogły być podejmowane w sześciu priorytetach tematycznych polskiej współpracy rozwojowej.

WYBRANE KRAJE PARTNERSTWA WSCHODNIEGO

BIAŁORUŚ

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, dobrego rządzenia, przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki*, działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych dla osób niepełnosprawnych, dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej i osób żyjących z chorobami zakaźnymi;
- 2) zwiększona integracja społeczna osób niepełnosprawnych, dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej i osób żyjących z chorobami zakaźnymi;
- 3) poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, przez organy administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

W ramach *priorytetu dobre rządy* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wsparcie instytucji niezależnych mediów;
- 2) budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do sprawnego prowadzenia polityki rozwoju regionalnego.

Działania wpisujące się w rezultaty opisane w pkt 1) będą realizowane bezpośrednio przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Działania wpisujące się w rezultaty opisane w pkt 2) będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, przez organy administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) rozwój mikro i małych przedsiębiorstw na obszarach wiejskich i w małych miastach;
- 2) lepszy dostęp do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym do kształcenia technicznego.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, przez organy administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

GRUZJA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia, kapitału ludzkiego.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w zakresie wdrożenia reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE – Gruzja oraz DCFTA, w tym w szczególności profesjonalizacja kadr służby cywilnej;
- 2) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w procesie decentralizacji władzy publicznej, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej;
- 3) wdrożenie polityki rozwoju regionalnego, w tym wsparcie sektora turystyki;
- 4) rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych zwłaszcza w zakresie zapobiegania i reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności człowieka.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w pkt 1) - 4) będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów. Działania wpisujące się w rezultaty opisane w pkt 2), 3) i 4) będą realizowane również w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych oraz poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy domowej i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej;
- 2) aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością i osób z regionów wiejskich;
- 3) wzmocnienie systemu opieki i ochrona praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej, niepełnosprawnych oraz ofiar przemocy domowej.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, przez organy administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

MOŁDAWIA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia oraz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE – Mołdawia i DCFTA, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności;
- 2) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym w zakresie wdrożenia podejścia zintegrowanego do polityki rozwoju, w skali regionalnej i lokalnej;
- 3) poprawa konkurencyjności mołdawskich mikro i małych przedsiębiorstw.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej i w ramach Systemu Małych Grantów.

W ramach *priorytetu rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa wydajności i konkurencyjności gospodarstw rolnych;
- 2) zwiększony dostęp do infrastruktury i usług w sektorze rolnym;
- 3) wdrożenie innowacyjnych rozwiązań związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury obszarów wiejskich szczególnie w zakresie: dywersyfikacji źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej oraz gospodarki wodno-ściekowej;
- 4) rozwój działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich;
- 5) zwiększona zdolność przedsiębiorców rolnych do łączenia się w grupy producenckie.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, przez organy administracji rządowej, w ramach Systemu Małych Grantów.

Plan przewiduje udział polskiego eksperta w procesie unijnego wspólnego programowania w Mołdawii.

UKRAINA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia, kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost kompetencji kadry administracji publicznej w zakresie wdrożenia reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE-Ukraina;
- 2) wsparcie kluczowych reform, w szczególności reform: samorządowej i oświaty oraz służących zapewnieniu stabilności finansowej państwa, przeciwdziałaniu korupcji, nielegalnym przepływom pieniężnym i praniu pieniędzy, a także usprawnieniu systemu administracji podatkowej i celnej;
- 3) rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania i reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności człowieka.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w ww. punktach będą realizowane przez organy administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów. Natomiast opisane w pkt. 3) również w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki*¹ działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych i infrastruktury w zakresie ochrony zdrowia dla osób przesiedlonych wewnątrz, w szczególności dla osób starszych i dzieci, w tym wsparcie psychologiczne;
- 2) zwiększona integracja społeczna osób przesiedlonych wewnątrz, w tym szczególnie osób starszych i dzieci;

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w obwodach charkowskim, zaporoskim oraz dniepropietrowskim w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016” Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą także realizowane przez organy administracji rządowej oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

¹ Aneks zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy na rzecz osób przesiedlonych wewnątrz na Ukrainie i propozycją ich mierzenia.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi i technologii, w szczególności odnawialnych źródeł energii;
- 2) rozwój przedsiębiorczości wśród osób przesiedlonych wewnątrz w obwodach charkowskim, zaporoskim oraz dniepropietrowskim²;
- 3) poprawa jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia i szkolenia zawodowego oraz lepszy dostęp do edukacji wysokiej jakości.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”, w ramach Systemu Małych Grantów oraz przez organy administracji rządowej.

W 2016 r. w ramach pomocy rozwojowej na Ukrainie podejmowane będą działania o charakterze trwałym i długoterminowym skierowane do osób przesiedlonych wewnątrz w celu uzupełnienia i wzmocnienia dotychczasowych i przyszłych inicjatyw z zakresu polskiej pomocy humanitarnej kierowanych do IDPs i osób poszkodowanych w wyniku działań zbrojnych związanych z konfliktem ukraińsko-rosyjskim. Ponadto w 2016 r. działania z zakresu poprawy infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia dla dzieci z rodzin przesiedlonych wewnątrz będą realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej w obszarach wskazanych przez laureata Nagrody Solidarności im. Lecha Wałęsy w 2015 r.

Jednocześnie za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej wdrażane będą projekty polskich organizacji pozarządowych realizowane w ramach Polsko – Kanadyjskiego Programu Wsparcia Demokracji, a także prowadzone będzie biuro Fundacji w Kijowie utworzone w celu wsparcia reformy samorządowej na Ukrainie.

Na mocy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o kształceniu obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w Natolinie z dnia 25 listopada 2009 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych dofinansuje stypendia dla obywateli Ukrainy. Celem tych działań jest wspieranie dążeń Ukrainy na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej.

Prowadzona będzie także współpraca w ramach organizacji międzynarodowych.

² Jw.

AFRYKA

ETIOPIA, TANZANIA, KENIA, SENEGAL³

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu trzech obszarów: kapitału ludzkiego, ochrony środowiska oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

Działania wpisujące się w przedstawione niżej priorytety będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016” oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego w zakresie świadczenia opieki medycznej na rzecz matek i dzieci;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.

W ramach *priorytetu ochrona środowiska* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury sanitarnej oraz przeszkolonych z zakresu higieny;
- 2) zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa);
- 3) zmniejszenie obszarów ulegających procesom wylesiania, pustynnienia czy degradacji;
- 4) wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

³ Załącznik zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w tych krajach wraz z propozycją ich mierzenia.

AZJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA

MJANMA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

Działania wpisujące się w przedstawione niżej priorytety będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016” oraz w ramach Systemu Małych Grantów.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego w zakresie świadczenia opieki medycznej na rzecz matek i dzieci;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 3) zwiększenie dostępu do usług społecznych (ochrona zdrowia, edukacja) osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym⁴.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

⁴ M.in. osoby niepełnosprawne i wymagające stałej opieki, sieroty, rodziny wielodzietne, bezrobotni długotrwale wykluczeni z rynku pracy, osoby starsze, uchodźcy, osoby przesiedlone wewnętrznie.

BLISKI WSCHÓD

PALESTYNA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

Działania wpisujące się w niżej wymienione rezultaty będą realizowane w ramach konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016” oraz poprzez System Małych Grantów.

Prowadzona będzie także współpraca w ramach organizacji międzynarodowych. Dokonana zostanie wpłata na rzecz Agencji Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (ang. UNRWA).

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 2) poprawa stanu infrastruktury i dostępu do edukacji przedszkolnej;
- 3) zwiększenie dostępu do usług społecznych (ochrona zdrowia, edukacja) osób z grup zagrożonych wykluczeniem⁵.

W ramach *priorytetu rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich* działania polskiej będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost dochodów i podniesiony poziom bezpieczeństwa żywnościowego gospodarstw rolnych;
- 2) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni rolniczych;
- 3) poprawa dostępu produktów rolno-spożywczych do rynków zbytu, uzyskanie wyższej jakości produkcji rolnej.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) wzmocnienie organizacji non-profit, wspierających edukację zawodową i szanse zatrudnienia kobiet i młodzieży we Wschodniej Jerozolimie.

⁵ Min. osoby niepełnosprawne i wymagające stałej opieki, sieroty, rodziny wielodzietne, bezrobotni długotrwale wykluczeni z rynku pracy, osoby starsze, uchodźcy, osoby przesiedlone wewnątrz.

TUNEZJA i AFGANISTAN

Zgodnie z Wieloletnim programem współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, w przypadku Tunezji i Afganistanu, które były krajami priorytetowymi w latach 2012-2015, zastosowany zostanie mechanizm przejściowy. Jego celem będzie stopniowe wygaszanie dotychczasowych działań w perspektywie maksymalnie dwóch lat, tj. do końca 2017 r. Mechanizm ten pozwoli na wypełnienie podjętych zobowiązań.

W 2016 r. w Afganistanie polska współpraca rozwojowa będzie realizowana za pośrednictwem Banku Światowego oraz Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (ang. UNDP). Dokonane zostaną wpłaty na rzecz *Afghanistan Reconstruction Trust Fund*⁶ oraz *Law and Order Trust Fund for Afghanistan*.⁷

W Tunezji w 2016 r. polska współpraca rozwojowa będzie stopniowo wygaszana. Działania pomocowe będą realizowane w ramach Systemu Małych Grantów i za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

1.4. Wspieranie procesu wyborczego

W 2016 r. MSZ we współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE i Fundacją Solidarności Międzynarodowej będzie wspierało organizację misji obserwacji wyborów parlamentarnych na Białorusi i w Gruzji. W uzasadnionych przypadkach MSZ podejmie decyzję o organizacji misji obserwacji wyborów w innych krajach.

1.5. Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej

Fundacji będą zlecane działania służące realizacji priorytetów tematycznych demokracja i prawa człowieka oraz dobre rządzenie. Działania te będą mogły być podjęte we wskazanych przez MSZ krajach priorytetowych oraz innych krajach biorcach oficjalnej pomocy rozwojowej.

Za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej sfinansowane zostaną m.in.:

- 1) Projekty polskich organizacji pozarządowych realizowane w ramach programu „Wsparcie Demokracji 2016”. Program ten obejmuje przeprowadzenie konkursu grantowego oraz realizację działań własnych m.in. na rzecz wybranych krajów PW i w Tunezji w celu podjęcia działań z zakresu:
 - poszerzenia dostępu obywateli do rzetelnej i obiektywnej informacji, dzięki rozwojowi niezależnych mediów, zwłaszcza elektronicznych;
 - wsparcia instytucji, działaczy i ruchów prodemokratycznych;
 - wsparcia działalności monitoringowej i rzeczniczej organizacji broniących praw człowieka;
 - zwiększenia dostępu do edukacji wysokiej jakości oraz edukacja obywatelska;
 - wsparcia działań organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

⁶ *Afghanistan Reconstruction Trust Fund* (pol. Fundusz Powierniczy Odbudowy Afganistanu) został utworzony w 2002 r. z inicjatywy Banku Światowego i ma na celu wspieranie reformy afgańskiej administracji publicznej oraz budowę instytucji publicznych. Polska dokonuje wpłat do ARTF od 2006 r.

⁷ *Law and Order Trust Fund for Afghanistan* (pol. Fundusz Powierniczy Prawa i Porządku Afganistanu) został utworzony w celu wspierania afgańskiej policji. Fundusz zarządzany jest przez UNDP.

- 2) Projekty polskich organizacji pozarządowych realizowane w ramach Polsko – Kanadyjskiego Programu Wsparcia Demokracji. Program ten obejmuje przeprowadzenie konkursu grantowego oraz kontynuowanie realizacji projektów z 2015 r. na rzecz Ukrainy w celu podjęcia działań z zakresu demokracji lokalnej i niezależnych mediów
- 3) Projekty polskich organizacji pozarządowych realizowane w obszarach wskazanych przez laureata Nagrody Solidarności im. Lecha Wałęsy w 2015 roku:
 - wsparcie białoruskich i ukraińskich instytucji niezależnych mediów;
 - wsparcie rodzin „Niebiańskiej Sotni”;
 - poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia dla dzieci z rodzin osób przesiedlonych wewnątrz;
- 4) Wsparcie dla niezależnych mediów na Ukrainie.
- 5) Organizacja misji obserwacyjnych wyborów.

Konkursy i działania własne będą dotyczyć obszarów nieobjętych priorytetami konkursu „Polska pomoc rozwojowa 2016”.

Fundacja Solidarności Międzynarodowej będzie realizować działania z zakresu priorytetu - dobre rządzenie, które mają przyczynić się do wzrostu zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umów Stowarzyszeniowych UE -Mołdawia, - Ukraina i -Gruzja oraz innych reform istotnych dla tych krajów. Działania te będą realizowane poprzez projekty własne Fundacji, które obejmują m.in.:

- prowadzenie biura FSM w Kijowie w celu wsparcia decentralizacji na Ukrainie;
- prowadzenie Centrum Informacyjnego dla władz lokalnych w Mołdawii.

2. Pomoc humanitarna

Pomoc humanitarna polega w szczególności na zapewnieniu pomocy, opieki i ochrony ludności, która została poszkodowana w wyniku konfliktów zbrojnych, klęsk żywiołowych lub innych kryzysów humanitarnych spowodowanych przez naturę lub człowieka. Zgodnie z Wieloletnim programem współpracy rozwojowej 2016-2020 pomoc humanitarna będzie realizowana, ze względu na swój specyficzny charakter oraz małą przewidywalność:

- niezależnie od priorytetów geograficznych;
- w ramach wybranych obszarów:
 - zdrowie i żywność;
 - schronienie;
 - edukacja i opieka społeczna;
 - sektor wody, sanitariatów i higieny (WASH);
 - wczesna odbudowa po wystąpieniu katastrof (ang. *early recovery*);
 - łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju (LRRD).

Pomoc humanitarna udzielana będzie przy zachowaniu zasad neutralności, bezstronności, humanitaryzmu i niezależności, zarówno za pośrednictwem organizacji pozarządowych, polskich placówek zagranicznych, jak i wyspecjalizowanych służb państwowych oraz międzynarodowych organizacji humanitarnych. Głównymi organizacjami międzynarodowymi z którymi prowadzona będzie współpraca w zakresie pomocy humanitarnej będą m.in. UN OCHA, MKCK, UNHCR i UNRWA.

W 2016 r. kontynuowane będzie wsparcie na rzecz uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych oraz osób poszkodowanych w konfliktach zbrojnych na Bliskim Wschodzie i na Ukrainie.

Pomocą humanitarną udzielaną przez Rząd RP od 2012 roku objęci są uchodźcy i osoby dotknięte konfliktem w Syrii. Ze względu na skalę kryzysu migracyjnego, w ramach Planu współpracy rozwojowej w 2016 r. kontynuowana będzie pomoc humanitarna na rzecz uchodźców i osób wewnątrznie przesiedlonych w regionie Bliskiego Wschodu, przede wszystkim uchodźców syryjskich.

Jednocześnie kontynuowane będą działania na rzecz wsparcia osób wewnątrznie przesiedlonych i poszkodowanych w wyniku działań zbrojnych na Ukrainie. W tym celu realizowane będą działania humanitarne, jak również – w ramach projektów rozwojowych - działania służące budowie zdolności administracji publicznej oraz wzrostowi potencjału w zakresie zapobiegania i reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof.

Z uwagi na przedłużający się kryzys na Ukrainie, działania z zakresu pomocy rozwojowej stanowiąc będą uzupełnienie oraz wzmocnienie działań humanitarnych w celu zapewnienia osobom wewnątrznie przesiedlonym kompleksowego, długotrwałego i dostosowanego do ich potrzeb wsparcia.

Pomoc humanitarna kierowana będzie za pośrednictwem wyspecjalizowanych agend humanitarnych (przede wszystkim ONZ i UE) oraz kanałem dwustronnym, we współpracy w polskich organizacjach pozarządowymi.

Działania humanitarne będą realizowane w ramach Konkursu „Polska pomoc humanitarna 2016” lub w oparciu o przepisy art. 10 ust. 2 ustawy o współpracy rozwojowej z dn. 16 września 2011 r.

3. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych

Współpraca wielostronna świadczona jest za pośrednictwem wyspecjalizowanych organizacji i instytucji międzynarodowych. MSZ corocznie, przez składki i wpłaty dobrowolne, wspiera działania rozwojowe wybranych organizacji, współfinansując tym samym projekty i programy w zakresie redukcji ubóstwa, transformacji systemowej, promocji praw człowieka i demokracji, czy dostępu do edukacji.

W 2016 r. większość środków przeznaczonych na współpracę wielostronną wydatkowana zostanie w ramach składki do budżetu UE oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju z wykorzystaniem instrumentów finansowych Komisji Europejskiej. Wsparcie finansowe udzielone będzie również za pośrednictwem instytucji systemu Narodów Zjednoczonych oraz w ramach programów i funduszy administrowanych przez inne organizacje i instytucje wielostronne.

Podstawowe przesłanki przy podejmowaniu decyzji o wpłatach wielostronnych:

- wpłaty mają charakter uzupełniający względem dwustronnych przedsięwzięć, służą celom, które nie mogą być skutecznie realizowane w ramach dwustronnej pomocy rozwojowej;

- wpłaty przekazywane przez Polskę będą przede wszystkim kierowane do tych funduszy i programów wielostronnych, które są spójne z celami polityki zagranicznej RP oraz priorytetami geograficznymi i tematycznymi programu polskiej współpracy rozwojowej;
- poprzez redukcję liczby wpłat zwiększone zostaną kwoty wsparcia na fundusze i programy realizujące zadania szczegółowe ważne z punktu widzenia priorytetów polskiej pomocy rozwojowej.

Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych będzie prowadzona m.in. z wybranymi agendami Systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNDP, UN Women, UNAIDS, UNFPA, OHCHR, UNDEF, *Peace Building Facility*), OECD, OBWE (ODIHR).

W 2016 r. planowane jest dofinansowanie kanałem wielostronnym Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego (ang. EHU), na którym kształceni są obywatele Białorusi.

4. Edukacja globalna

Edukacja globalna to część kształcenia obywatelskiego oraz wychowania, która obejmuje inicjatywy edukacyjne skierowane do polskiego społeczeństwa. Jej celem jest zwiększenie świadomości na temat problemów rozwojowych i współzależności globalnych, wpływających na procesy rozwoju na świecie. Projekty z dziedziny edukacji globalnej realizowane w 2016 roku będą zgodne z celami edukacji globalnej, zdefiniowanymi w Wieloletnim programie współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, tj. będą służyły:

- wzmocnieniu obecności tematyki edukacji globalnej w programach edukacyjnych oraz nauczania edukacji globalnej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz jednostkami jemu podległymi i Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- zwiększeniu świadomości szerokiej publiczności na temat problemów globalnych;
- zwiększeniu świadomości problemów i wyzwań globalnych w miejscowościach liczących mniej niż 500 tys. mieszkańców oraz wsparciu merytorycznemu organizacji z niewielkim doświadczeniem w realizacji projektów edukacji globalnej.

Działania z zakresu edukacji globalnej będą kierowane do szeroko rozumianej publiczności, dzieci, młodzieży i dorosłych w ramach systemu edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej.

W realizacji celów w obszarze edukacji globalnej w sposób priorytetowy traktowane będą działania z dużym potencjałem multiplikacji oraz te, których rezultaty są trwałe oraz mające na celu podnoszenie jakości inicjatyw edukacyjnych.

5. Wolontariat

Program „Wolontariat polska pomoc” wychodzi naprzeciw potrzebie przyczynienia się do eliminacji ubóstwa na świecie, do rozwoju gospodarczego i społecznego krajów partnerskich oraz do wzmocnienia potencjału społeczności, z którymi wolontariusz współdziała. Program ten wspiera ponadto polskie organizacje pozarządowe realizujące projekty rozwojowe z udziałem wolontariuszy oraz pozwala na bezpośrednie zaangażowanie się obywateli Polski w działania na rzecz mieszkańców krajów rozwijających się.

W 2016 r. projekty w ramach programu „Wolontariat polska pomoc 2016” będą realizowane w nw. krajach-biorcach oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC/OECD): Boliwia, Ekwador, Etiopia, Ghana, Jamajka, Kenia, Mjanma, Palestyna, Paragwaj, Peru, Rwanda, Senegal, Tanzania, Uganda i Zambia. W krajach, w których prowadzone są ww. działania programu Wolontariat polska pomoc projekty realizowane będą w następujących obszarach tematycznych polskiej współpracy: kapitał ludzki, ochrona środowiska, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny. Projekty te będą jednocześnie zgodne z wybranymi Celami Zrównoważonego Rozwoju (ang. *Sustainable Development Goals*).

6. Spójność polityki na rzecz rozwoju

Celem polityki spójności na rzecz rozwoju (ang. *Policy Coherence for Development, PCD*) jest opracowanie i realizacja polityk przez państwa w taki sposób, aby uniknąć działań, które negatywnie wpływają na rozwój globalny oraz możliwości rozwoju innych państw, w tym również rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. Jednocześnie państwa powinny dążyć do pogodzenia celów polityk krajowych z celami zrównoważonego rozwoju. W ramach PCD obszarem priorytetowym dla Polski jest wsparcie działań na rzecz systemu walki z nielegalnymi przepływami finansowymi w takich dziedzinach tematycznych jak: walka z unikaniem opodatkowania oraz walka z praniem pieniędzy. Obszar priorytetowy w ramach PCD realizowany będzie na podstawie opracowanych przez Ministerstwo Finansów, wiodące w ww. obszarze - rocznych planów działań. Zgodnie z obowiązującymi zasadami Polska będzie przekazywać do OECD oraz KE raport z działań ministerstw podejmowanych w celu zapewnienia spójności polityk na rzecz rozwoju w zakresie ich kompetencji oraz dodatkowo raport z realizacji rocznych planów działań określonych dla obszaru priorytetowego.

7. Współpraca z sektorem prywatnym

Sektor prywatny odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym państw rozwijających się i jest ważnym partnerem w działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz redukcji ubóstwa na świecie. Biorąc pod uwagę potencjalne możliwości zaangażowania prywatnych przedsiębiorców w działania na rzecz rozwoju, polska współpraca rozwojowa będzie wspierać sektor prywatny w krajach rozwijających się. W 2016 r. wsparcie koncentrować się będzie na aktywizacji zawodowej pracowników, promowaniu przedsiębiorczości oraz poprawy produktywności i konkurencyjności podmiotów w sektorach o największym potencjale wzrostu. Ponadto istotne będzie mobilizowanie polskiego sektora prywatnego do angażowania się we współpracę z sektorem prywatnym w krajach rozwijających się poprzez m.in. inwestycje, transfer wiedzy i technologii czy też rozwój handlu.

8. Działania informacyjne

W ramach działań informacyjno-promocyjnych kontynuowana będzie, na podstawie umów koprodukcyjnych, współpraca z rozgłośniami radiowymi, służąca dalszej popularyzacji tematyki rozwojowej. Planowana jest organizacja wystaw oraz publikacja materiałów informacyjnych prezentujących program polskiej współpracy rozwojowej. Podobnie jak w poprzednich latach, MSZ będzie analizowało zmiany stosunku Polaków do finansowanej przez Polskę współpracy rozwojowej. Zostanie także wydany raport poświęcony polskim działaniom rozwojowym zrealizowanym w 2015 r.

9. Ewaluacja

W 2016 roku kontynuowana będzie ewaluacja projektów i programów polskiej współpracy rozwojowej w celu zgromadzenia obiektywnej wiedzy odnośnie trafności i efektywności realizowanych inicjatyw rozwojowych. Zostanie ona wykorzystana do usprawnienia zarządzania i planowania pomocy, zwłaszcza w dłuższym horyzoncie. Szczegóły działań ewaluacyjnych określi Roczny plan ewaluacji 2016.

10. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej

Projekty realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki im podległe

Projekty organów administracji rządowej będą realizowane w wybranych krajach Partnerstwa Wschodniego. Działania będą realizowane we wskazanych priorytetach tematycznych, zdefiniowanych wraz z rezultatami działań dla danego kraju.

Ponadto w ramach współpracy z organami administracji rządowej będzie realizowany projekt z zakresu edukacji globalnej.

Nabór na projekty dla organów administracji rządowej i jednostek im podległych odbędzie się w pierwszym kwartale 2016 r. . W MSZ projekty zostaną poddane ocenie i uzgodnione do realizacji. Informacja o wyborze projektów zostanie zamieszczona na stronie internetowej www.polskapomoc.gov.pl. W ramach naboru możliwe będzie składanie wniosków na projekty modułowe.

Projekty realizowane za pośrednictwem organizacji pozarządowych⁸, jednostek samorządu terytorialnego, publicznych i niepublicznych szkół wyższych, instytutów badawczych, Polskiej Akademii Nauk i jej jednostek organizacyjnych

Konstrukcja systemu polskiej współpracy rozwojowej, w tym w szczególności tryb dystrybuowania środków publicznych na inicjatywy pomocowe, sprzyja podnoszeniu efektywności realizowanych projektów, a pośrednio służy wzmocnieniu potencjału partnerów polskiej współpracy rozwojowej.

W 2016 r. planowane jest ogłoszenie następujących konkursów w ramach których, realizowana jest współpraca z ww. podmiotami:

- **Konkurs „Polska pomoc rozwojowa 2016”**

Konkurs zostanie ogłoszony w ostatnim kwartale 2015 r. Kwoty przeznaczone na poszczególne kraje/regiony mogą ulec zmianie w zależności od ostatecznej wysokości środków w rezerwie celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz od wyników oceny wniosków projektowych. Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy w konkursie będzie wynosić 200 000 PLN. Minimalna wnioskowana kwota dotacji

⁸ W rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2014, poz. 1118 z późn. zm.) oraz podmioty wymienione w art. 3 ust.3 ww. ustawy.

dla każdego projektu na rzecz Etiopii, Kenii, Senegalu, Tanzanii, Palestyny i Mjanmy w tym konkursie będzie wynosić 300 000 PLN.

Przewiduje się możliwość zgłaszania projektów o okresie wdrażania dłuższym niż jeden rok, składających się z dwóch lub trzech modułów realizowanych sekwencyjnie w kolejnych, następujących po sobie latach na podstawie odrębnych umów⁹. MSZ dopuszcza możliwość rezygnacji z konkursu na rzecz danego kraju/obszaru w 2017 r. i/lub w 2018 r. w przypadku wyczerpania przez projekty modułowe zaplanowanych na dany rok środków w tym zakresie. Nie przewiduje się dofinansowania projektów modułowych na rzecz Mjanmy i Senegalu.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce, jednostki samorządu terytorialnego (tylko w przypadku projektów na Białorusi, w Mołdawii, Gruzji i na Ukrainie), publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, instytuty badawcze, Polska Akademia Nauk i jej jednostki organizacyjne.

- **Konkurs „Pomoc humanitarna 2016”**

W celu udzielania pomocy humanitarnej za pośrednictwem polskich organizacji pozarządowych, MSZ przeprowadza postępowania dotacyjne na realizację zadań publicznych.

W ramach Planu 2016 r. w MSZ przeprowadzone zostanie postępowanie dotacyjne na rzecz uchodźców i osób wewnątrznie przesiedlonych na Bliskim Wschodzie. Aby umożliwić wdrożenie przez dotowane organizacje pozarządowe projektów w pierwszej połowie 2016 r. konkurs zostanie ogłoszony do końca 2015 r.

Ponadto w drugiej połowie 2016 r. w MSZ przeprowadzi postępowanie dodatkowe w dwóch obszarach geograficznych: w Ukraina oraz na Bliskim Wschodzie.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce.

- **Konkurs „Edukacja globalna 2016”**

Konkurs zostanie ogłoszony w drugim kwartale 2016 r. W konkursie zostaną wyłonione w szczególności projekty modułowe (każdy o minimalnej wartości dotacji 80 000 PLN), mające na celu wzmocnienie edukacji globalnej w systemie edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej oraz zwiększające świadomość obywateli na temat współzależności globalnych oraz nierówności na świecie.

Przewiduje się możliwość zgłaszania projektów o okresie wdrażania dłuższym niż jeden rok, szczególnie w przypadku działań o charakterze systemowym z efektem multiplikacji oraz zadań dot. regrantingu, składających się z dwóch lub trzech modułów realizowanych sekwencyjnie w kolejnych, następujących po sobie latach na podstawie odrębnych umów¹⁰. MSZ dopuszcza możliwość rezygnacji z konkursu na dane zadania w 2017 r. i/lub w 2018 r. w przypadku wyczerpania przez projekty modułowe zaplanowanych na ten rok środków.

⁹ Pod warunkiem zagwarantowania w ustawie budżetowej na 2017 r. i 2018 r. odpowiednich środków i prawidłowej realizacji, braku przeciwskażeń do kontynuacji realizacji projektu w kolejnych modułach oraz złożenia sprawozdania z modułów realizowanych w roku poprzedzającym.

¹⁰ Pod warunkiem zagwarantowania w ustawie budżetowej na 2017 r. i 2018 r. odpowiednich środków i prawidłowej realizacji, braku przeciwskażeń do kontynuacji realizacji projektu w kolejnych modułach oraz złożenia sprawozdania z modułów realizowanych w roku poprzedzającym.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce, jednostki samorządu terytorialnego, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, instytuty badawcze, Polska Akademia Nauk i jej jednostki organizacyjne.

W ramach procedury konkursowej wyodrębnione zostanie ponadto zadanie dotyczące dofinansowania projektów edukacji globalnej, będących elementem przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł innych niż budżet RP (w szczególności ze źródeł zagranicznych). Podmioty uprawnione do ubiegania się o dotację w ramach tego zadania to organizacje pozarządowe oraz niepubliczne szkoły wyższe. Podpisanie umowy dotacyjnej i realizacja projektów będą uwarunkowane potwierdzeniem pozyskania środków od zewnętrznego donatora.

- **Konkurs „Wolontariat polska pomoc 2016”**

Konkurs będzie obejmował wolontariat długoterminowy (powyżej 3 miesięcy) o charakterze ogólnym i krótkoterminowy (od 6 tygodni do 3 miesięcy), który adresowany jest do specjalistów. Organizacje pozarządowe zgłaszające wolontariuszy będą mogły ubiegać się o dofinansowanie na wykonywanie zadań wolontariackich w następujących krajach-biorcach oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC/OECD): Boliwia, Ekwador, Etiopia, Ghana, Jamajka, Kenia, Mjanma, Palestyna, Paragwaj, Peru, Rwanda, Senegal, Tanzania, Uganda i Zambia. Po powrocie do kraju wolontariusze będą mieli możliwość przeprowadzenia działań edukacyjnych adresowanych do mieszkańców Polski. Ogłoszenie konkursu planuje się na przełomie I i II kwartału 2016 r.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce.

Projekty realizowane za pośrednictwem placówek zagranicznych w ramach Systemu Małych Grantów

System Małych Grantów (SMG) umożliwia realizację projektów za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych. W krajach priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej projekty będą realizowane we wskazanych priorytetach tematycznych, zdefiniowanych wraz z rezultatami działań dla danego kraju. W pozostałych krajach rozwijających się, projekty przyczyniają się do realizacji czterech priorytetów tematycznych polskiej współpracy rozwojowej wskazanych w Wieloletnim Programie współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 (vide str. 4 niniejszego Planu): kapitał ludzki, przedsiębiorczość i sektor prywatny, zrównoważone rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, ochrona środowiska.

W przypadku udzielania pomocy humanitarnej projekty w ramach SMG mogą być realizowane niezależnie od priorytetów geograficznych określonych przez Wieloletni program współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, w ramach wybranych obszarów: zdrowie i żywienie, schronienie, edukacja i opieka społeczna, sektor wody, sanitariatów i higieny (WASH), wczesna odbudowa po wystąpieniu katastrof (ang. *early recovery*), łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju (LRRD).

Placówki zagraniczne realizują projekty we wskazanych przez MSZ krajach znajdujących się na liście beneficjentów oficjalnej pomocy rozwojowej OECD/DAC.

Podział środków przeznaczonych na małe granty przedstawiony został w Załączniku IV.

Podmioty uprawnione: polskie placówki zagraniczne.

11. Podział środków w ramach rezerwy celowej budżetu państwa „Implementacja polskiego programu na rzecz rozwoju oraz wsparcie międzynarodowej współpracy na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego”

Zgodnie z Wieloletnim programem współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, polska współpraca rozwojowa realizowana będzie w 10 państwach priorytetowych. Na dwustronną współpracę rozwojową z państwami innymi niż priorytetowe przeznaczone zostanie nie więcej niż 10% środków z rezerwy celowej budżetu państwa na współpracę rozwojową.

Do decydowania o przeznaczeniu środków w ramach pozycji *rezerwa* na niezaplanowane inicjatywy z zakresu współpracy rozwojowej lub o przeniesieniu środków między poszczególnymi pozycjami Planu uprawniony jest Krajowy Koordynator Współpracy Rozwojowej umiejscowiony w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Decyzje o przenoszeniu środków nie wymagają modyfikacji Planu współpracy rozwojowej w 2016 r.

Podział środków w ramach rezerwy celowej opiera się na ustawie budżetowej na rok 2016.

Szczegółowy podział środków został przedstawiony w Załączniku III.

Część II

Zadania z zakresu współpracy rozwojowej przewidziane do realizacji w 2016 roku przez organy administracji rządowej, finansowane ze środków, których są dysponentami oraz z funduszy partnerskich (tzw. *Counterpart Funds*¹¹)

Poniższe dane stanowią przybliżone szacunki.¹²

Ministerstwo Finansów	
Działania:	
<ul style="list-style-type: none">Kredyty preferencyjne (rządowe kredyty pomocowe finansujące dostawy z Polski)	118 254 652,38 USD oraz 196 578 523,89 EUR
<ul style="list-style-type: none">Redukcja zaległych należności Skarbu Państwa od Królestwa Kambodży	976 791,51 USD
<ul style="list-style-type: none">Redukcja zaległych należności Skarbu Państwa od Mozambiku¹³	25 490 500,73 USD
<ul style="list-style-type: none">Wypłaty środków na realizację programów finansowanych ze spłat należności wobec Skarbu Państwa na rzecz Mongolii	300 000 PLN
<ul style="list-style-type: none">Działania służby celnej w ramach Partnerstwa Wschodniego	50 000 PLN
Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:	
<ul style="list-style-type: none">Udział Polski w finansowaniu Oficjalnej Pomocy Rozwojowej Unii Europejskiej za pośrednictwem składki członkowskiej do budżetu UE¹⁴	197 200 000 EUR
<ul style="list-style-type: none">Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (<i>International Development Association, IDA</i>) z tytułu 15, 16 i 17 Uzupelnienia Funduszy	2 280 000 SDR
<ul style="list-style-type: none">Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju z tytułu Wielostronnej Inicjatywy Umożnienia Długów (<i>Multilateral Debt Relief Initiative, MDRI</i>)	920 000 PLN

¹¹ Informacja nt. środków *Counterpart Funds* znajdujących się w dyspozycji MSZ przeznaczonych na współpracę rozwojową w 2016 r. znajduje się w Załączniku V Podział dodatkowych środków

¹² Kwoty w walutach zostały przeliczone wg średnich kursów walut NBP z dnia 5 sierpnia br.

¹³ Dane szacunkowe. Realizacja oddłużenia zależy od przeprowadzenia negocjacji z Mozambikiem

¹⁴ Dane szacunkowe.

<ul style="list-style-type: none"> Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju – podwyższenie kapitału (<i>International Bank for Reconstruction and Development, IBRD</i>) 	26 144 017,20 USD
<ul style="list-style-type: none"> Porozumienie Częściowe Banku Rozwoju Rady Europy 	6 600 EUR
Razem	2 284 006 334 PLN

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Działania:

<ul style="list-style-type: none"> Rezerwa celowa budżetu państwa na współpracę rozwojową 	113 300 000 PLN
--	-----------------

Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:

<ul style="list-style-type: none"> Wpłata do Europejskiego Funduszu Rozwoju (<i>European Development Fund</i>) 	65 044 772 EUR
<ul style="list-style-type: none"> Wpłata do budżetu Rady Europy 	2 920 800 EUR (<i>stanowi 40% wpłaty; 40% kwalifikowane jest jako ODA</i>)
<ul style="list-style-type: none"> Wpłata do budżetu ONZ 	4 498 560 USD (<i>stanowi 18% wpłaty; 18% kwalifikowane jest jako ODA</i>)
<ul style="list-style-type: none"> Wpłata do budżetów operacji pokojowych ONZ 	2 016 280 USD (<i>stanowi 7% wpłaty; 7% kwalifikowane jest jako ODA</i>)
<ul style="list-style-type: none"> Wpłaty do budżetu UNESCO 	775 800 USD (<i>stanowi 60% wpłaty; 60% kwalifikowane jest jako ODA</i>) 893 400 EUR (<i>stanowi 60% wpłaty; 60% kwalifikowane jest jako ODA</i>)
Razem	426 362 742 PLN

Ministerstwo Środowiska

Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:

<ul style="list-style-type: none"> • Konwencja o międzynarodowych handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (CITES) 	56 920 USD
<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej z budżetu Państwowej Agencji Atomistyki (IAEA-TCF) 	627 000 EUR
<ul style="list-style-type: none"> • Światowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) 	443 CHF
<ul style="list-style-type: none"> • Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową - Fundusz Wielostronny 	5 674 509 PLN
<ul style="list-style-type: none"> • Konwencja Narodów Zjednoczonych ws. Zwalczenia Pustynnienia w krajach dotkniętych poważnymi suszami i/lub pustynnienia zwłaszcza w Afryce (UNCCD) 	69 389 EUR
<ul style="list-style-type: none"> • Europejska Komisja Gospodarcza Narodów Zjednoczonych (UNECE) składka na rzecz konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Konwencja z Aarhus) 	5 000 EUR
<ul style="list-style-type: none"> • Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych (UNEP) 	150 000 USD
<ul style="list-style-type: none"> • Ramowa Konwencja NZ w sprawie zmian klimatu wraz z Protokołem z Kioto (UNFCCC) 	167 232 EUR (<i>stanowi 61% składki; 61% kontrybucji kwalifikowane jest jako ODA</i>)
<ul style="list-style-type: none"> • Światowa Organizacja Meteorologiczna (WMO) 	24 226 CHF (<i>stanowi 4% składki; 4% kontrybucji kwalifikowane jest jako ODA</i>)
Razem	10 154 418 PLN

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	
Działania:	
<ul style="list-style-type: none"> Reagowanie na kryzysy humanitarne i prowadzenie działań ratowniczych przez Państwową Straż Pożarną 	1 200 000 PLN ¹⁵
<ul style="list-style-type: none"> Finansowanie Biura UNHCR w Warszawie 	225 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Zaangażowanie w misjach policyjnych: EUMM w Gruzji, EULEX w Kosowie, EUPOL w Afganistanie oraz UNMIL w Liberii. 	3 000 000 PLN
Razem	4 425 000 PLN

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	
Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:	
<ul style="list-style-type: none"> Międzynarodowa Organizacja Pracy (ILO) 	2 095 301,40 CHF (<i>stanowi 60% składki MPiPS; 60% kontrybucji kwalifikowane jest jako ODA</i>)
Razem	8 474 027 PLN

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	
Działania:	
<ul style="list-style-type: none"> Zacieśnienie stosunków dwustronnych z Gruzją w celu wsparcia reformy systemu służby cywilnej w tym kraju 	15 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Współpraca bilateralna z Narodową Agencją Ukrainy ds. Służby Cywilnej ukierunkowana na wzmocnienie efektów polsko-brytyjskiego projektu współpracy bliźniaczej pt.: „<i>Wsparcie rozwoju służby cywilnej na Ukrainie</i>” 	20 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Współpraca bilateralna z pozostałymi krajami Azji oraz Europy Środkowej i Wschodniej w zakresie budowania profesjonalnego i politycznie neutralnego korpusu służby cywilnej 	15 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie przez Szefa Służby Cywilnej współpracy międzynarodowej w zakresie służby cywilnej, w tym koszty organizacyjne warsztatów, obsługa wizyt studyjnych, delegacji zagranicznych 	25 000 PLN

¹⁵ Nie jest możliwe określenie dokładnej liczby i miejsc potencjalnych działań ratowniczych bądź humanitarnych wynikających z zaistniałej katastrofy naturalnej lub zdarzenia spowodowanego przez działalność człowieka. Rzeczywisty poziom zaangażowania Państwowej Straży Pożarnej na rzecz państw-biorców ODA nie jest możliwy do przewidzenia.

Razem	75 000 PLN
--------------	-------------------

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Działania:

Realizacja inicjatyw międzynarodowych na rzecz krajów spoza UE mających na celu wsparcie partnerów zagranicznych w budowaniu efektywnych struktur instytucjonalnych, organizacyjnych, zarządczych i kadrowych służących rozwojowi regionalnemu	40 005,48 PLN (<i>środki Counterpart Funds – CPF</i>)

Razem	PLN 40 005,48 PLN
--------------	--------------------------

Ministerstwo Zdrowia

Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)	1 625 834 USD (<i>stanowi 76% składki MZ, 76% kontrybucji kwalifikowane jest jako ODA</i>)
	1 541 291 CHF (<i>stanowi 76% składki MZ, 76% kontrybucji kwalifikowane jest jako ODA</i>)

Razem	12 164 480 PLN
--------------	-----------------------

Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:

Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU)	318 000 CHF
Światowy Związek Pocztowy (UPU)	280 805 CHF

Razem	2 338 872 PLN
--------------	----------------------

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Działania:

Międzynarodowa Wymiana Młodzieży, realizacja projektów i współpracy z 5 krajami PW: Armenią, Azerbejdżanem, Białorusią, Gruzją i Mołdawią.	350 000 PLN
Letnia Akademia „Demokracja w Szkole” skierowana do edukatorów z krajów PW	120 000 PLN

Razem	470 000 PLN
--------------	--------------------

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi**Działania:**

Wsparcie eksperckie Agencji Rynku Rolnego dla instytucji sektora rolnego państw aspirujących do UE	20 000 PLN

Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:

Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO)	2 283 616 EUR

3 106 090 USD

Międzynarodowa Rada ds. Roślinnych Zasobów Genowych (Bioversity International)	15 125 EUR

Europejska i Śródziemnomorska Organizacja Ochrony Roślin (EPPO)	79 200 EUR

WFP (Światowy Program Żywnościowy)	200 000 USD

Razem**22 374 032 PLN****Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego****Działanie:**

Stypendia naukowe Muzeum Historii Polski na realizację projektów badawczych.	75 000 PLN

Stypendia na studia I i II stopnia, studia doktoranckie oraz staże artystyczne w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.	350 000 PLN

Gaude Polonia – stypendia dla młodych twórców kultury oraz tłumaczy literatury polskiej z krajów Europy Środkowowschodniej.	2 276 000 PLN

Thesaurus Polonia - stypendia dla naukowców prowadzących badania poświęcone kulturze, historii i wielokulturowemu dziedzictwu Europy Środkowej.	300 000 PLN

<ul style="list-style-type: none"> Szkolenia, konserwacja i digitalizacja dziedzictwa kulturowego i inne: Akademia Nieświeska (Białoruś), Międzynarodowe Centrum ochrony dziedzictwa kulturowego w Żółkwi (Ukraina), Prace konserwatorskie, inwentaryzacyjne i digitalizacja ekspertyzy (Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Indie, Turcja) 	4 000 000 PLN
Składki:	
<ul style="list-style-type: none"> Światowy Fundusz Dziedzictwa UNESCO 	33 000 USD
<ul style="list-style-type: none"> Fundusz Ochrony Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO 	33 000 USD
<ul style="list-style-type: none"> Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO) 	34 188 CHF
Razem	7 383 962 PLN

Ministerstwo Gospodarki	
Składki i wpłaty do organizacji międzynarodowych:	
<ul style="list-style-type: none"> Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO) 	1 080 000 EUR
<ul style="list-style-type: none"> Międzynarodowy Komitet Doradczy ds. Bawełny (ICAC) 	20 000 USD
<ul style="list-style-type: none"> Wpłata dobrowolna na rzecz wybranego programu pomocowego OECD w Eurazji 	100 000 EUR
Razem	4 968 218 PLN

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	
Działania:	
<ul style="list-style-type: none"> Wydatki organizacyjno-administracyjne związane z realizacją programów pomocowych 	520 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Świadczenia stypendialne dla uczestników programów stypendialnych oraz staży naukowych 	3 959 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja krótkoterminowych staży naukowych dla naukowców z krajów rozwijających się i partnerstwa Wschodniego (świadczenia) 	207 900 PLN

<ul style="list-style-type: none"> Kierowanie nauczycieli akademickich do zagranicznych specjalistów w dziedzinie nauczania języka polskiego 	1 300 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Wkład własny MNiSW – sfinansowanie kosztów kształcenia w ramach dotacji podstawowej jako uzupełnienie wsparcia ze środków rezerwy budżetu państwa dla projektów pomocy rozwojowej dla krajów Partnerstwa Wschodniego i krajów ODA 	2 600 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Stypendia dla cudzoziemców – studentów, doktorantów lub stażystów długoterminowych, stypendystów Rządu RP z krajów ODA (finansowanie świadczeń 	16 000 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Koszty kształcenia dla cudzoziemców – studentów, doktorantów lub stażystów długoterminowych Rządu RP z krajów ODA 	16 000 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Koszty kształcenia dla cudzoziemców – studentów, doktorantów długoterminowych lub stażystów długoterminowych na zasadach „bez odpłatności i świadczeń stypendialnych” pochodzących z krajów ODA 	43 200 000 PLN
<ul style="list-style-type: none"> Koszty utrzymania studentów z Ukrainy w ramach interwencyjnego programu stypendialnego „Polski Erasmus dla Ukrainy” 	396 000 PLN
Razem	84 182 900 PLN

Komisja Nadzoru Finansowego

Działania:

<ul style="list-style-type: none"> Międzynarodowe programy szkoleniowe dla średniego szczebla pracowników nadzoru finansowego z krajów Europy Środkowej i Wschodniej w ramach platformy szkoleniowej TIFS (Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego) 	122 000 PLN
Razem	122 000 PLN

RAZEM SUMA CAŁKOWITA

2 856 860 528 PLN

Część III

Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej

Składka do budżetu ogólnego UE

Według prognoz 2,8 mld euro z budżetu ogólnego UE zostanie w 2016 r. przeznaczonych na współpracę rozwojową realizowaną w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (ang. *DCI*), co stanowi 29% środków zaplanowanych w Dziale 4 „UE Globalny wymiar Europy”. Na pomoc humanitarną UE planuje przeznaczyć ok. 1, 471 mld euro (14,5% środków Działu 4). Odnotować należy duże wzrosty nakładów w programach geograficznych instrumentu DCI rządu 70-190%, przeznaczonych m.in. na współpracę z Azją Centralną (wzrost w płatnościach o 153,4%), z Południową Afryką (wzrost zobowiązań o 124,5%, a płatności o 186,1%), z Bliskim Wschodem (wzrost płatności o 105,5%), z Azją (wzrost płatności o 94,6%), na Afganistan (wzrost płatności o 71,1%) oraz na współpracę z Ameryką Łacińską (wzrost płatności o 66,4%).

Wkład Polski w finansowanie pomocy rozwojowej przez UE wyniesie w 2016 r. ok. 197,2 mln euro, tj. ok. 818,2 mln PLN.

Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)

Limit wpłat na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR) w 2016 r. określa Decyzja Rady Nr 2014/0298 (NLE) z dnia 29 października 2014 r. w sprawie wysokości wkładów finansowych wpłacanych przez państwa członkowskie na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju, w tym pułapu na rok 2016 r., kwoty na 2015 r. oraz pierwszej raty za 2015 r.

W świetle zaktualizowanych prognoz zobowiązań, płatności i wkładów państw członkowskich w latach 2015-2019, ujętych w Komunikacie Komisji do Rady - Europejski Fundusz Rozwoju COM(2015) 523 *final* z dn. 26 października 2015 r., łączna wysokość planowanych wkładów państw członkowskich UE na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju ma w 2016 r. wynieść 3,6 mld euro, z czego 3,45 mld euro dla Komisji Europejskiej (KE) i 150 mln euro dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI).

Biorąc powyższe prognozy za podstawę, **szacowana wysokość składki Polski do Europejskiego Funduszu Rozwoju w 2016 r. wyniesie:**

- **44 850 000 euro** z tytułu składki do KE,

- **1 950 000 euro** do EBI,

- **18 233 772,47 euro** wynikające z konieczności rozliczenia instrumentu pomostowego (ang. *Bridging Facility*) ustanowionego na okres pomiędzy końcem obowiązywania 10. edycji EFR, a wejściem w życie kolejnej, 11. Edycji (zgodnie z Decyzją Rady Nr 2015/0246 dot. 3 transzy za 2015 r. i rozliczenia instrumentu pomostowego w 2016 r.).

Instrument pomostowy został utworzony Decyzją Rady 2013/759/EU z 12 grudnia 2013 r. dot. przejściowych środków zarządzania EFR w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia wejścia w życie 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju. Instrument składa się z niezaangażowanych sald pozostałych z poprzednich edycji EFR. Jego celem jest zapewnienie płynności w funkcjonowaniu mechanizmu finansowania pomocy dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku na przełomie edycji 10. i 11., ułatwienie wdrażania dokumentów programowych i reagowania na sytuacje nadzwyczajne. Środki zaangażowane w ramach tego instrumentu pomostowego zostaną rozliczone w ramach 11. EFR. Do chwili wejścia w życie 11. edycji EFR z poprzednich edycji EFR (8., 9. i 10.) pozostały niewykorzystane salda w wysokości ok. 1,6 mld euro, które zostaną rozliczone w 2016 r. przy wykorzystaniu klucza wpłat obowiązującego dla 10. edycji EFR. W przypadku Polski oznacza to dokonanie wpłaty w wys. 18 233 772, 47 euro (Polska nie uczestniczyła w 8. i 9. edycji EFR).

Zatem łącznie wstępnie prognozowana wpłata Polski na Europejski Fundusz Rozwoju w 2016 r. może wynieść ok. 65 034 tys. euro, tj. ok 270 mln PLN (przy kursie walutowym 1 EUR = 4,15 PLN).

ZAŁĄCZNIK I - Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy skierowanych do osób przesiedlonych wewnątrz w obwodach charkowskim, zaporoskim oraz dnepropietrowskim na Ukrainie i propozycje ich mierzenia

SEKTOR	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	lepiej dostęp do usług społecznych i infrastruktury w zakresie ochrony zdrowia dla osób przesiedlonych wewnątrz, w szczególności dla osób starszych i dzieci, w tym wsparcie psychologiczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń; 2. liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały); 3. liczba osób przesiedlonych wewnątrz korzystająca z odnowionej infrastruktury; 4. liczba osób przesiedlonych wewnątrz leczona za pomocą nowego wyposażenia medycznego;
	zwiększona integracja społeczna osób przesiedlonych wewnątrz, w tym szczególnie osób starszych i dzieci	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób ze społeczności przyjmujących korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury kierowanej także do osób przesiedlonych wewnątrz; 2. liczba osób - przedstawicieli społeczności przyjmującej – korzystająca z nowego wyposażenia; 3. liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń z których oprócz IDPs korzystają przedstawiciele społeczności przyjmującej.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	rozwój przedsiębiorczości wśród osób przesiedlonych wewnątrz w obwodach charkowskim, zaporoskim i dnepropietrowskim	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób, które uzyskały dostęp do nowych miejsc pracy, w tym otwarcie działalności gospodarczej (samozatrudnienie) lub zatrudnienie w istniejącym przedsiębiorstwie, któremu udzielono wsparcia; 2. wykazanie dochodu netto (lub zwiększonego dochodu) z przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach projektu; 3. zwiększenie poczucia polepszenia sytuacji bytowej i materialnej.

ZAŁĄCZNIK II - Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Tanzanii, Kenii, Etiopii i Senegalu oraz propozycje ich mierzenia

SEKTOR	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego w zakresie świadczenia opieki medycznej na rzecz matek i dzieci	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń; 2. liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia medycznego (sprzęt i materiały); 3. liczba osób korzystająca z odnowionej infrastruktury / podmiotów leczniczych; 4. liczba osób leczona za pomocą nowego wyposażenia medycznego; 5. liczba przeszkolonego personelu medycznego; 6. liczba godzin zrealizowanych programów, szkoleń i staży szkoleniowych; 7. liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/procedur świadczenia opieki medycznej; 8. liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe; 9. liczba zabiegów i konsultacji medycznych przeprowadzonych przez przeszkolony personel; 10. liczba osób z dostępem do przeszkolonego personelu medycznego.
	poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń; 2. liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia naukowo-dydaktycznego; 3. liczba uczniów korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury ośrodków edukacyjnych; 4. liczba uczniów/studentów przeszkolona i korzystająca z nowego wyposażenia naukowo-dydaktycznego; 5. liczba przeszkolonej kadry pedagogicznej; 6. liczba godzin oraz ilość zrealizowanych programów, szkoleń i kursów szkoleniowych; 7. liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania; 8. liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe; 9. liczba uczniów/studentów przypadająca na przeszkolonego nauczyciela; 10. wyniki w nauce uczniów/studentów uczonych przez przeszkolonych nauczycieli (w projektach modułowych).
OCHRONA ŚRODOWISKA	zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury sanitarnej oraz przeszkolonych z zakresu higieny	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób z dostępem do podstawowej infrastruktury sanitarnej; 2. liczba i rodzaj zbudowanej infrastruktury sanitarnej; 3. liczba adresatów kampanii promocyjnych z zakresu higieny.
	zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z dostępu do energii z odnawialnych źródeł (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa)	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba gospodarstw/podmiotów (osób) z zapewnionym dostępem do energii z odnawialnych źródeł; 2. wartość mocy generowanej przez zainstalowane urządzenia energii odnawialnej; 3. liczba i rodzaj zainstalowanych urządzeń energii odnawialnej; 4. liczba osób przeszkolona z zakresu wykorzystywania energii z odnawialnych źródeł.
	zmniejszenie obszarów ulegających procesom wylesiania, pustoszczenia czy degradacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. powierzchnia terenu, na której podjęto działania przeciw wylesianiu, pustoszczeniu i degradacji; 2. ilość zasadzonych drzew i roślin oraz powierzchnia nasadzenia; 3. wzrost liczby osób realizujących model zrównoważonego rolnictwa i rybołówstwa w krajach partnerskich; 4. liczba osób przeszkolona z zakresu przeciwdziałania procesom wylesiania, pustoszczenia i degradacji.

	wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba przeszkolonych ratowników; 2. liczba godzin i ilość zorganizowanych szkoleń/ćwiczeń z zakresu reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych; 3. liczba i rodzaj nabytego wyposażenia ratowniczego (w tym sprzęt ochrony osobistej); 4. liczba godzin szkoleniowych z zakresu obsługi wyposażenia ratowniczego; 5. liczba opracowanych i wdrożonych procedur reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych; 6. liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób zatrudnionych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz pracujących na zasadach samozatrudnienia; 2. liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych; 3. liczba nowo rozpoczętych projektów biznesowych; 4. poziom bezrobocia wśród kobiet i młodzieży; 5. liczba osób w wieku produkcyjnych wśród kobiet i młodzieży.
	zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba godzin i ilość przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych; 2. liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych; 3. liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego; 4. liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych; 6. nowo nabyte umiejętności i kwalifikacje uczestników szkoleń i kursów.
	zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym	<ol style="list-style-type: none"> 1. poziom produkcji i wydajność pracy; 2. wielkość dochodu z produkcji, handlu i sprzedaży; 3. dynamika i wartość sprzedaży towarów i usług; 4. udział grupy producenckiej, kooperatywy, spółdzielni pracy w danym rynku; 5. poziom nakładów inwestycyjnych w dobra trwałego użytku; 6. poziom wydatków na prace badawczo-rozwojowe; 7. liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych; 8. wdrożone lub usprawnione standardy/procesy/systemy produkcji, zarządzania i sprzedaży; 9. liczba godzin i rodzaj szkoleń kadry zarządzającej i pracowników; 10. poziom wykształcenia i kwalifikacji zatrudnionych pracowników.

ZAŁĄCZNIK III Podział środków w ramach rezerwy celowej

Działania własne i zlecone przez MSZ		47 590 000 zł
Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej		14 300 000 zł
Programy stypendialne		6 340 000 zł
Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego		650 000 zł
Projekty wdrażane przez organy administracji rządowej w wybranych krajach Partnerstwa Wschodniego, w tym koszty udziału polskiego eksperta w procesie wspólnego programowania UE w Mołdawii		4 700 000 zł
Wsparcie niezależnej informacji		21 600 000 zł
Partnerstwo Wschodnie		20 134 624 zł

BIAŁORUŚ	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	3 132 854 zł
	<i>System Małych Grantów</i>	800 000 zł
		3 932 854 zł

GRUZJA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	2 815 843 zł	
	<i>System Małych Grantów</i>	800 000 zł	
			3 615 843 zł
MOŁDAWIA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	3 405 000 zł	
	<i>System Małych Grantów</i>	600 000 zł	
			4 005 000 zł
UKRAINA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	5 030 927 zł	
	<i>Wpłata do UNDP na realizację projektu Promoting Entrepreneurship among Conflict-affected population in Ukraine</i>	2 000 000 zł	
	<i>Dofinansowanie kosztów kształcenia obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w Natolinie</i>	750 000 zł	
	<i>System Małych Grantów</i>	800 000 zł	
			8 580 927 zł

Afryka Subsaharyjska, Azja Południowo-Wschodnia, Bliski Wschód

16 392 802 zł

AFGANISTAN	<i>Wpłata na Afghanistan Reconstruction Trust Fund</i>	1 000 000 zł	
	<i>Wpłata na Law and Order Trust Fund</i>	1 000 000 zł	
			2 000 000 zł
ETIOPIA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	2 251 377 zł	
	<i>System Małych Grantów</i>	500 000 zł	
			2 751 377 zł
KENIA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	2 594 498 zł	
	<i>System Małych Grantów</i>	500 000 zł	
			3 094 498 zł
SENEGAL	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	1 035 597 zł	
	<i>System Małych Grantów</i>	100 000 zł	
			1 135 597 zł

TANZANIA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	3 156 823 zł
	<i>System Małych Grantów</i>	100 000 zł
		3 256 823 zł
PALESTYNA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	2 064 542 zł
	<i>Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych (Wpłata UNRWA)</i>	500 000 zł
	<i>System Małych Grantów</i>	800 000 zł
		3 364 542 zł
MJANMA	<i>Projekty wdrażane w konkursie "Polska pomoc rozwojowa w 2016 r."</i>	664 965 zł
	<i>System Małych Grantów</i>	125 000 zł
		789 965 zł

INNE OBSZARY GEOGRAFICZNE**1 844 000 zł**

System Małych Grantów	1 844 000 zł
System Małych Grantów - Wsparcie rozwoju państw partnerskich realizowany przy udziale sektora prywatnego	0 zł

POMOC HUMANITARNA**19 500 000zł**

Stałe wpłaty do budżetów ogólnych/wielostronne działania humanitarne/reagowanie na kryzysy humanitarne	6 300 000 zł
Projekty dwustronne w ramach konkursów Pomoc Humanitarna 2016	11 500 000 zł
Projekty dwu i wielostronne realizowane przez placówki zagraniczne (m.in. z V4)	1 000 000 zł
Rezerwa na pomoc humanitarną	700 000 zł

EDUKACJA GLOBALNA**3 205 000 zł**

Projekty wdrażane w konkursie "Edukacja globalna 2016" przez: - organizacje pozarządowe (w tym wkłady własne 1 mln) - publiczne szkoły wyższe, jednostki samorządu terytorialnego, instytuty badawcze, PAN i jej jednostki organizacyjne	2 705 000 zł
--	--------------

Projekty wdrażane przez MEN

500 000 zł

WOLONTARIAT

814 273 zł

Projekty wdrażane przez organizacje pozarządowe w konkursie "Wolontariat polska pomoc 2016"

814 273 zł

WSPÓŁPRACA w ramach organizacji międzynarodowych

2 645 000 zł

Składki i wpłaty (w przypadku oszczędności kwota może być zwiększona)

2 645 000 zł

Inne działania realizowane przez MSZ

400 000 zł

Ewaluacja

400 000 zł

Działania informacyjno-administracyjne

0 zł

REZERWA

774 301 zł

RAZEM 113 300 000 zł

ZAŁĄCZNIK IV System Małych Grantów – Podział środków

Lista polskich placówek zagranicznych uprawnionych do realizacji projektów w krajach swojej akredytacji

Kraj/Region	Kwota
Partnerstwo Wschodnie (wybrane kraje priorytetowe)	
Białoruś	170 000 EUR
Gruzja	170 000 EUR
Mołdawia	130 000 EUR
Ukraina	170 000 EUR
Razem	3 000 000 PLN
Afryka Subsaharyjska, Azja Południowo-Wschodnia, Bliski Wschód (wybrane kraje)	
Etiopia	120 000 USD
Kenia	105 000 EUR
Kenia (na rzecz Tanzanii)	20 000 EUR
Maroko (na rzecz Senegalu)	20 000 EUR
Palestyna	170 000 EUR
Tajlandia (na rzecz Mjanmy)	30 000 USD
Tunezja	12 000 EUR
Razem	2 182 000 PLN
Inne obszary geograficzne	
Albania	16 000 EUR
Armenia	30 000 EUR
Bośnia i Hercegowina	16 000 EUR
Czarnogóra	16 000 EUR
Egipt	21 000 USD
Irak	20 000 USD
Jordania	38 000 EUR
Korea Północna	12 000 EUR
Macedonia (w tym na rzecz Kosowa)	16 000 EUR
Maroko	12 000 EUR
Meksyk	36 000 USD
Liban	85 000 USD
Nigeria	36 000 EUR
Pakistan	18 000 EUR
Serbia	24 000 EUR
Razem	1 787 000 PLN
Małe granty realizowane w obszarze pomocy humanitarnej	1 000 000 PLN
Razem System Małych Grantów	7 969 000 PLN

Kwoty w USD, EUR i AUD przeliczone wg. kursu NBP zgodnie z tabelą nr 035/C/NBP/2016 z dnia 2016-02-19, przy uwzględnieniu wahan kursu walut do 6 %.

ZAŁĄCZNIK V Podział dodatkowych środków

Wsparcie projektu Komisji Europejskiej
U-LEAD with Europe: *Ukraine Local
Empowerment, Accountability and
Development Programme*
(ze środków CPF)

4 250 000 zł

Wpłata do *Trust Fund for stability and
addressing root causes of illegal
migration in Africa*
(ze środków CPF)

4 250 000 zł

RAZEM

8 500 000 zł